

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 12.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 12. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Vážne informacije

Zadatke možete riješiti po redosljedu koji sami izaberete.

Svoje odgovore napišite nakon brižnog razmatranja, po mogućnosti bez ispravljanja!

Dajte nedvosmislene odgovore!

Pripazite na pravopis! Ako ste nesigurni, koristite pravopis!

Želimo vam puno uspjeha u radu!

Pozorno pročítajte sljedeće ulomke i odgovorite na pitanja!**Prirodne znamenitosti Hrvatske
Maksimir**

Godine 1843. dovršen je na ondašnjoj periferiji grada Zagreba veliki i lijepi park Maksimir.

Prvi poticaj za osnutak tog parka dao je krajem 18. stoljeća zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac, ali je tek 40-ak godina kasnije tu ideju proveo u djelo biskup Juraj Haulik, koji mu je ujedno i dao njegov konačni oblik. U to doba park se zvao „Jurjaves“. Zagreb je tada bio gradić s približno 17 000 stanovnika.

Park je oblikovan iz već postojeće, prilično stare hrastove šume, koja je planski iskorištena za otvaranje širokih livada i lijepih prosjeka¹ s dalekim vidicima. Tako se ovdje u divnom skladu izmjenjuju visoke kulise hrastovih šuma s otvorenim površinama. U projektu parka umjetnički su iskorištene male terenske naravnosti, pa je na vrhu brežuljka, gotovo u sredini parka, podignut Vidikovac visok 17 metara.

Temeljna ideja parka naglašena je baroknim elementom, dugom i ravnom ulaznom alejom (800m) koja već u početku otvara pogled kroz hrastove kulise na brežuljak i Vidikovac.

Put zatim kreće desno prema bivšem dobru „Maksimir“. Desno od ulazne aleje širi se splet parkovnih putova koji vode do slikovitih umjetnih jezera.

S Vidikovca se otvara prekrasan pogled na pristupnu aleju, na grad, jezera i livade, na dolinu Save, gospodarstvo i biskupovu vilu, na Medvednicu i napokon na obližnju dolinu zvanu „Sedam vijenaca“. U spomenutoj dolini podignut je kameni obelisk sa sedam vijenaca koji simboliziraju sedam najljepših veduta² koje se pružaju s Vidikovca.

Čim je park bio uređen, predan je građanima Zagreba na neograničenu upotrebu. To je potvrđeno na bakrenoj ploči koja je ugrađena na obelisku u dolini „Sedam vijenaca“, ovim riječima:

„Za uposlenje marljivih ruku
Za podizanje obrta građana
Za promicanje³ ljepšeg i boljeg vrtlarstva
Glavnom gradu na čast, a Domovini na diku
Te za umorne od posla, tužne i potištene
Da ih ove nedužne radosti prirode osvježe i pridignu.“
(Georg Haulik, 1843.)

Zbog svoje umjetničke koncepcije i utjecaja na razvoj hortikulture⁴ u Hrvatskoj, zatim kao naš najposjećeniji, najznačajniji i najljepši pejzažni park, Maksimir je zaštićen kao prvorazredni kulturno-povijesni spomenik i hortikulturni spomenik. Veličina zaštićenog područja iznosi 316 hektara.

¹ prosječen pojas u šumi

² izgled, panorama

³ pridonositi napredovanju

⁴ vrtlarstvo

Šumski mrav

Kad šetajući crnogoričnom⁵ šumom naiđemo na mravinjak šumskog mrava visok i do dva metra, zastajemo i čudeći se promatramo te neumorne šumske životinjice koje su u neprekidnom poslu. Šumski mravi s podvrstama vrlo su korisni za šumu i šumsku zajednicu. Oni uništavaju mnoge štetne kukce, što je osobito vidljivo za masovne pojave štetnika.

Učeni ljudi su izračunali da samo jedan mravinjak uništi u jedno ljeto 2 – 5 milijuna štetnih kukaca.

Mravi su osim toga i najsitniji sijači raznih šumskih biljnih vrsta raznoseći njihove sjemenke po šumi.

Mnoge ih zemlje umjetno uzgajaju, npr. Njemačka, dok ih u Italiji prenose iz Alpa u svoje šume.

Kukuljice⁶ šumskog mrava sakupljaju se u trgovačke svrhe. Njima se hrane ptice i ribe u akvariju. Tako se uništava ta neobično važna životinjska vrsta.

Kao korisna životinjska vrsta, šumski mrav je zaštićen. Svaki razoreni mravinjak u šumi neprocjenjiva je šumska šteta.

Kornjača čančara

Kornjača – obična čančara, neobično je važna vrsta naše faune⁷. Ona je naime u nas vezana samo za naše mediteransko područje sa sjeverozapadnom granicom Zadar-Novigrad-Obrovac. Sjeverozapadno od te granice kao i u kontinentalnim predjelima naše domovine, pa prema tome i u cijeloj Evropi, ove vrste nema.

Pojedinci pa čak i neka poduzeća, unatoč zabrani ilegalno sabiru i izvoze kornjače iz naše zemlje, što je uzrokovalo da je ova vrsta krajnje prorijeđena. Uništenju ove vrste pridonosi, na žalost, i omladina koja sabire kornjače s njezinih obitavališta i prodaje stranim turistima. Tako i oni nanose nenadoknadivu štetu našoj zavičajnoj fauni jer uništavaju vrstu koja je već maksimalno prorijeđena i na popisu vrsta koje izumiru.

(Izvor: Badovinac-Bralić-Kamenarović-Kevo-Mikulčić-Piškorčić: Prirodne znamenitosti Hrvatske, Zagreb, 1990.)

1. Na kojem je mjestu izgrađen park Maksimir? U kojem stoljeću?

2 boda	
--------	--

⁵ zimzeleno igličasto drveće (bor, jela, smreka itd.)

⁶ zaštitni ovoj kukca

⁷ ukupnost životinjskog svijeta

2. Koliko stanovnika ima Zagreb u vrijeme oblikovanja Maksimira? Kako se tada zvao park Maksimir?

2 boda	
--------	--

3. „40-ak godina“: a/ što znači nastavak brojne imenice –ak?, b/ u kojem je padežu imenica koja označava ono što se broji?

2 boda	
--------	--

4. Koja vrsta šume dominira parkom? Gdje je podignut Vidikovac? Koliko je visok?

3 boda	
--------	--

5. Objasnite svojim riječima što znači strana riječ „aleja“?

1 bod	
-------	--

6. Od čega je građen obelisk „Sedam vijenaca“? Što simboliziraju vijenci?

2 boda	
--------	--

7. Na bakrenoj ploči obeliska se nalaze riječi biskupa Haulika koje su upućene građanima Zagreba 1843. godine. Što biste vi rekli danas stanovnicima grada prilikom predaje parka slične kvalitete? Svoj odgovor pomoću teksta formulirajte u 5 rečenica!

5 bodova	
----------	--

8. Ime biskupa Haulika u tekstu nalazimo u dvije varijante. Koje su to?

2 boda	
--------	--

9. Maksimir je zaštićen kao prvorazredni kulturno-povijesni spomenik. Zašto? Od mogućih odgovora izaberite tri koja su po vašem mišljenju najvažnija!

3 boda	
--------	--

10. Zašto je šumski mrav koristan za šumu i šumsku zajednicu? Navedite dva najbitnija uzroka!

2 boda	
--------	--

11. U koje ga trgovačke svrhe sakupljaju, a time ujedno i uništavaju?

2 boda	
--------	--

12. Kako nazivamo nastavak imenice „životinjice“? Koju ulogu taj nastavak ima u tvorbi imenica?

1 boda	
--------	--

13. Blizu kojih hrvatskih gradova obitava kornjača čančara? Je li poznata ta vrsta kornjače i u drugim europskim zemljama?

2 boda	
--------	--

14. Jedan dio hrvatske mladeži neodgovorno se odnosi prema kornjačama. Zašto?

1 bod	
-------	--

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	30	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 12.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 12. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Vážne informácie

Izaberite i riješite jedan zadatak! Ukoliko ipak tijekom rada započnete rješavati i jedan drugi zadatak, onaj prvi prekrižite!

Pri razlaganju imajte u vidu zadane kriterije!

Hrabro formulirajte svoje samostalno mišljenje te navedite i svoje spoznaje!

Svoj sastavak brižno uredite, ukoliko ste nesigurni, pravopis provjerite pomoću rječnika!

Možete raditi i skice, ali pripazite da su one odvojene od sastavka!

Vaš odgovor neka sadrži najmanje 500 riječi.

Obrazlaganje/Argumentacija

Hrvatska bi definitivno morala smanjiti kvote na studijima prava, ekonomije, politologije i novinarstva, a povećati na tehničkim fakultetima, studijima biomedicine i medicine te jezika, posebice anglistike i germanistike, preporuke su Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Dokument koji su ovih dana dobila i sva sveučilišta sadrži detaljan popis svih deficitarnih zanimanja u svakoj od županija i Gradu Zagrebu. Analiza je napravljena temeljem 10-godišnje snimke stanja na tržištu rada. Gledali su se i podaci o broju već upisanih studenata, ali i prognoze regionalnih i lokalnih vlasti o regionalnom razvoju. Stanje u hrvatskom visokom školstvu je takvo da svaki treći student studira pravo ili ekonomiju.

Otvaranje velikog broja studija novinarstva dovelo je i do hiperprodukcije novinara. S druge pak strane gotovo u svim županijama nedostaje liječnika, inženjera elektrotehnike, strojarstva i građevine te profesora matematike i fizike. Kako promijeniti trendove i privući mlade da upisuju upravo te studije tema je s kojom će se u narednom periodu morati ozbiljno pozabaviti svi u državi.

(Ivana Kalogjera-Brkić, Jutarnji list, IX., 2012., Zagreb)

Pročitajte gore navedene ulomke iz Jutarnjeg lista koji govore o neophodnoj reformi visokog školstva, o usklađivanju upisa s potrebama tržišta rada. Ista se tendencija pojavila i u našoj državi. Koji studiji najviše zanimaju ovogodišnju generaciju maturanata? Obrazložite temu na temelju svojega iskustva! Na kojim fakultetima studiraju vaši prijatelji, poznanici? Koliko su bili uspješni u pogledu zapošljavanja? Koji ste smjer upisali ili na kojem se radnom mjestu namjeravate zaposliti? Koliko puta ste od prvog razreda srednje škole do danas mijenjali smjer/izbor buduće profesije? Zašto? Svoj stav za ili protiv dokažite jasnim i pouzdanim argumentima!

ILI

Analiza jednog umjetničkog djela

Roza Vidaković pripada pjesnicima hrvatske manjine u Mađarskoj. Rođena je u Čavolju, bila je zaposlena u poljoprivrednoj zadruzi. Njena je pjesnička zbirka s naslovom *Iz dubine* objavljena posthumno 1986. godine. Pisala je pjesme sredinom XX. stoljeća. Analizirajte dolje navedenu pjesmu Roze Vidaković! Koju ulogu igra priroda u njenim stihovima? Koji se motivi ponavljaju? Kako pjesnikinja organizira strofe?

Roza Vidaković (1922. – 1981.): Na samotnim stazama

Kako je divno što ljeto traje,
Divno miriše ruža,
Čežnjive vjetar nosi vapaje,
Sunce poljupce pruža.

Po azurno – modrom sjajnom zraku
Jato leptira kruži –
Presijećući blistavu traku
Spušta se samotnoj ruži.

Šuma zabruji, miris se vine,
Toči se obilje slasti –
A ruža nijema, drhtaj je mine,
I trn joj počne rasti.

O, čemu sunce, leptira četa,
Čemu latica svila,
Kad onog jednog, snivanog nema
Srebrno-zlatnih krila.

Ako postoji – možda se vara –
U divnom dalekom svijetu,
Pije sad negdje slasti nektara
U pobjedničkom letu.

O, čemu snovi, šarene niti
Te tanke paučine,
O, čemu zanos, čemu nemiri,
Drhtave mjesečine...?

Leptiri laki, letite dalje,
Praštajte ljetnu varku,
Negdje se njoha veselo cvijeće,
Pohitajte u čarku¹.

Letite dalje, laki leptiri,
Ljeto će svakako proći,
Ruža će sama, latica blijedih,
U susret jeseni poći.

ILI

Komparativna analiza

Petar Preradović je rođen u Grabovnici. Njegov je nastup u hrvatskoj novijoj književnosti bio vrlo uspješan. Vraz ga uspoređuje sa Mickiewiczem i Puškinom. Mladi Preradović je dvije svoje ljubavne pjesme „Cvijeće“ i „Početak ljubavi“ objavio 1845. godine u Zori dalmatinskoj. Godinu dana prije u Zadru je upoznao Pavicu de Ponte s kojom će se kasnije oženiti. Njegova je ljubavna poezija obično povezana sa domoljubljem. Iako spominje Petrarca, i sam se nalazi u petrarkističkoj situaciji, odriče

¹ manja svađa

se melankolije. Usporedite dvije manje poznate Preradovićeve ljubavne pjesme! U njima ima više vedrine, nade, nego u njegovim poznatim ljubavnim stihovima. Pronađite posebne motive, pjesničke slike koje daju prozračnu slikovitost pojedinim strofama! Usporedite oblik i ritam pjesama, ukažite na razlike!

Petar Preradović (1818. – 1872.): Cvijeće

Tebe dušo, rad bih proslavio
Kojom pjesmom slabog pera moga,
Spomenu ti rad bih ostavio,
Da još poslije žića svoga.

Ali tužan ja nijesam Petrarka,
Nit se nadat mogu onoj slavi
Koja dignu na vrh sunca žarka
Neumorlost njegove ljubavi.

Ništa zato! Ako i smrtno zvono
Glas jedini mojoj bude slavi;
Ako u grob sve se sruši ono
Što se diglo na krilih gizdavih:

Ti umrijeti ipak nećeš sa mnom,
Tvoje ime s mojim prestat ne sme;
Jer, ko sada u životu tamnom
Iz mog srca tebi niču pjesme,

Tako iz istog nicat će korijena
Na mom grobu tebi slično cvijeće,
I ostat će tvoja uspomena
Dok cvjetalo bude pramaljeće!

Petar Preradović (1818. – 1872.): Početak ljubavi

Mnogo puti već sam razmišljao,
Ne bih li se sjetio na danak,
Kad iz svoje sobe sam pao,
Duh sapeo u ljubovni sanak;

Kad najprije gipka mi misao
Ovila se uz tvoj život tanak
Kao bršljan, koji se sastao
S kojim stablom vječni u sastanak.

Za tim znanjem zalud sam hodio,
Vrijeme gubiv u taštoj zabavi:
Nijesam mogo tog se doznat dana.

Ah, tko čas zna, kad se je rodio?
U početku žića i ljubavi
Naša pamet leži uspavana!

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés		30	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	30	
	szerkezet, felépítés	10	
	nyelvi minőség	30	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum:

		elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: